

**O'ZBTKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA
INNOVASIYALAR VAZIRLIGI**

**MUHAMMAD AL-XORAZMIY NOMIDAGI TOSHKENT AXBOROT
TEXNOLOGIYALARI UNIVERSITETI**

65

“TASDIQLAYMAN”

“AKT sohasida iqtisodiyot va menejment”

fakulteti dekani

M.S.Saitkamolov

“ ” 2025 -yil

**“SUG'URTA ISHI” FANIDAN
SILLABUS**

Kunduzgi ta'lim uchun

Bilim sohasi:	300 000- 600 000-	Ijtimoiy fanlar, jurnalistika va axborot Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari
Ta'lim sohasi:	310 000- 610 000-	Ijtimoiy va xulq atvorga mansub fanlar Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari
Ta'lim yo'nalishlari:	60310500- 60611200-	Raqamli iqtisodiyot Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari sohasida iqtisodiyot va menejment

Toshkent – 2025

Fan nomi:	Sug'urta ishi
Fan turi:	Tanlov fan
Fan kodi:	
Bosqich:	3
Semestr:	6
Ta'lim shakli:	Kunduzgi
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	180
Ma'ruza	42
Amaliy mashg'ulotlar	30
Laboratoriya mashg'ulotlari	-
Seminar	
Mustaqil ta'lim	108
Sinov birligi miqdori:	6
Baholash shakli:	Yozma imtixon
Fan tili:	O'zbek

Kurs haqida qisqacha ma'lumot (QM)

QM1	“Sug'urta ishi” fani tabiiy va stixiyali kuchlar ta'siri natijasida yuzaga keladigan turli xil hodisalarni oldini olish va ogohlantirish maqsadida pul fondlarini shakllantirish bilan sug'urta o'zining dolzarbligi bilan ajralib turadi. Iqtisodiyotni modernizatsiyalashuvi sharoitida sug'urta ijtimoiy va xususiy takror ishlab chiqarish jarayonini uzluksiz rivojlanishi, ilmiy texnik taraqqiyotni tezlashuvi, iqtisodiyotning barcha sohalarida iqtisodiy ko'rsatkichlarini yaxshilanishini ta'minlashga yo'naltirilgandir.

Kursga qo'yiladigan boshlang'ich talablar

1.	Bu dasturni amalda bajarish uchun talabalar iqtisodiyot fanidan etarlicha ma'lumotga ega bo'lishlari lozim.

Ta'lim natijalari (TN)

TN1	- sug'urta faoliyatini amalga oshirish;
TN2	- sug'urta shartnomasi tuzish;
TN3	- qayta sug'urtalashni tashkil etish;
TN4	- qayta sug'urtalash shartnomasining tuzilishi haqida <i>tasavvurga ega bo'lishi kerak</i> ;
TN5	- sug'urta faoliyatini amalga oshirishning huquqiy asoslarini;
TN6	- sug'urta kompaniyasi faoliyatini tashkil etishning huquqiy asoslarini;
TN7	- sug'urta sohasi bo'yicha qonunchilik hujjatlarini <i>bilishi va ulardan</i>

Sug'urta ishi

	<i>foydalana olishi lozim:</i>
TN8	- sug'urta shartnomasi tuzish uslublarini va asosiy shartlari;
TN9	- Sug'urta ni tashkil etish;
TN10	- sug'urta shartnomalarida tarif stavkalarini shakllantirish va amaliyotda qo'llash;
TN11	- qayta sug'urtalashni tashkil etishning zarurligi va mohiyati;
TN12	- sug'urta tashkilotining moliyaviy faoliyatini yuritish haqida <i>malakaga ega bo'lishi lozim:</i>

Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)		soat
M1	Qarorlar nazariyasining tanlangan tushunchalari	4
M2	Optimal sug'urta talabi	4
M3	Salbiy tanlov	4
M4	Axloqiy Xavf taxminiy rejalashtirilgan:	4
M5	Sug'urta iqtisodiyotining dolzarb muammolari	4
M6	Sug'urtada tarif siyosati	4
M7	Sug'urta bozori va uni davlat tomonidan tartibga solish	4
M8	Sug'urta kompaniyasining moliyaviy asoslari	4
M9	Sug'urta kompaniyasining investitsiya faoliyati	4
M10	Shaxsiy sug'urta	6
Jami		42
Mashg'ulotlar shakli: amaliy mashg'ulot (A)		soat
A1	Qarorlar nazariyasining tanlangan tushunchalari	2
A2	Optimal sug'urta talabi	2
A3	Salbiy tanlov	2
A4	Axloqiy Xavf taxminiy rejalashtirilgan:	2
A5	Sug'urta iqtisodiyotining dolzarb muammolari	2
A6	Sug'urtada tarif siyosati	4
A7	Sug'urta bozori va uni davlat tomonidan tartibga solish	4
A8	Sug'urta kompaniyasining moliyaviy asoslari	4
A9	Sug'urta kompaniyasining investitsiya faoliyati	4
A10	Shaxsiy sug'urta	4
Jami		30

Mustaqil ta'lim

№	Mustaqil ishning nomi	Soati
M1.	Ma'ruza va amaliy mashg'ulotlarga tayyorgarlik ko'rish	20
M2.	Imtihonga tayyorgarlik ko'rish	20

Tuzuvchi: "AKT sohasida iqtisodiyot" kafedrası

M3.	Mavzu bo'yicha taqdimot tayyorlash	20
M4.	Sug'urta kompaniyasining moliyaviy asoslari va Sug'urta kompaniyasining investitsiya faoliyatini tahlil qilib o'rganib chiqish.	20
M5.	Masala va misollar ishlash	28
		108

Ta'lim strategiyasi

“Sug'urta ishi” kursini o'qitish ta'limning kredit tizimi asosida ma'ruza, amaliy mashg'ulotlari, videoma'ruzalar, taqdimotlar, hamda mavzu bo'yicha vazifalar va mustaqil topshiriqlarni o'z ichiga oladi. Ma'ruza, amaliy ishlariga oid o'quv materiallarida ko'rsatilgan mavzular bo'yicha nazariy va amaliy ma'lumotlar beriladi, amaliy ishlarini bajarish va natijalarni hisoblash tartibi tushuntiriladi. Kurs bo'yicha qo'yilgan o'quv materiallari talabalar tomonidan mustaqil o'rganiladi, testlar, amaliy ishlari talabalar tomonidan individual tarzda bajariladi.

Talabalar quyidagi materiallardan foydalanish imkoniga egadirlar:

- Videoma'ruzalar;
- Elektron shakldagi ma'ruza matnlari;
- Har bir mavzuga doir prezentasiya slaydlari;
- Amaliy mashg'ulotlarga doir uslubiy ko'rsatmalar;
- Har bir dars mavzusi yuzasidan topshiriqlar va test mashqlari;
- Elektron shakldagi darsliklar va qo'llanmalar.

Nazariy mashg'ulotlar davomida, talabaga videoma'ruza orqali mavzu yuzasidan kerakli bo'lgan konsepsiyalar yetkazib beriladi. Talabalarga mavzuni yanada mustahkamlashlari uchun prezentasiyalar, darsliklar, o'quv qo'llanmalari va boshqa o'quv-uslubiy mahsulotlardan foydalanish bo'yicha ko'rsatmalar beriladi. Talabalarning mavzuni o'zlashtirish darajasini tekshirish maqsadida, har bir mavzudan so'ng test nazorati o'tkaziladi. Talaba ushbu testlarni talab darajasida bajarsa, keyingi mavzuga o'tishga ruxsat beriladi.

Amaliy mashg'ulotlarda har bir mavzu bo'yicha masalalarni yechish bo'yicha materiallar, prezentasiyalar, ko'rsatmalar talabalarga taqdim etiladi, shuningdek, mavzuni o'zlashtirish darajasini tekshirish maqsadida topshiriqlar beriladi.

- Muammoning dolzarbliligi;
- Muammonu o'rganilganlik darajasi va adabiyotlar tahlili
- Muammoni yechish usullari;
- Xulosa.
- **Talabalar bilimini nazorat qilish.**
- Kreditlarni olish olish uchun talaba fan bo'yicha magistrantlarning bilim, ko'nikma va malakalariga quyiladigan talablarni to'liq o'zlashtirganligini aks ettiruvchi oraliq nazorat va mustaqil ish shaklida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarishi, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni muvaffaqiyatli topshirishi kerak bo'ladi.

Sug'urta ishi

- Talabaning nazariy va amaliy mashg'ulotlari, mustaqil ta'lim topshiriqlarini bajarishi, shuningdek uning ushbu mashg'ulotlardagi faolligi fan o'qituvchisi tomonidan baholab boriladi. Talabani oraliq nazorat turi bo'yicha baholashda, uning o'quv mashg'ulotlari davomida olgan baholari inobatga olinadi.
- talaba mustaqil xulosa va qaror qabul qiladi, ijodiy fikrlay oladi, mustaqil mushohada yuritadi, olgan bilimini amalda qo'llay oladi, fanning (mavzuning) mohiyatini tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan (mavzu) bo'yicha tasavvurga ega deb topilganda — 5 (a'lo) baho;
- talaba mustaqil mushohada yuritadi, olgan bilimini amalda qo'llay oladi, fanning (mavzuning) mohiyatni tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan (mavzu) bo'yicha tasavvurga ega deb topilganda — 4 (yaxshi) baho;
- talaba olgan bilimini amalda qo'llay oladi, fanning (mavzuning) mohiyatni tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan (mavzu) bo'yicha tasavvurga ega deb topilganda — 3 (qoniqarli) baho;
- talaba fan dasturini o'zlashtirmagan, fanning (mavzuning) mohiyatini tushunmaydi hamda fan (mavzu) bo'yicha tasavvurga ega emas deb topilganda — 2 (qoniqarsiz) baho bilan baholanadi.

Baholash mezonlari

Reyting baholash turlari	%	O'tkazish vaqti
Joriy baholash:	20	
Amaliy mashg'ulotlarda faolligi, savollarga to'g'ri javob berganligi, amaliy topshiriqlarni bajarganligi uchun: 1-amaliy ish uchun: 2% 2-amaliy ish uchun: 3% 3-amaliy ish uchun: 3% 4-amaliy ish uchun: 2% 5-amaliy ish uchun: 2% 6-amaliy ish uchun: 2% 7-amaliy ish uchun: 2% 8-amaliy ish uchun: 2% 9-amaliy ish uchun: 2%	20	Semestr davomida
Oraliq baholash:	30	
Oraliq nazorat yozma ish (ma'ruzachi o'qituvchi tomonidan qabul qilinadi).	9	14-hafta
Mustaqil ta'lim topshiriqlarining o'z vaqtida va sifatli bajarilishi: - referat tayyorlash: 7 % - taqdimot tayyorlash va himoya qilish: 7 % - taqdimot tayyorlash va himoya qilish: 7 %	21	Semestr davomida
Yakuniy nazorat	50	16-hafta
JAMI:	100	

Asosiy adabiyotlar

1.	Shennayev X.M., Kenjayev I.G'. Chet mamlakatlar sug'urtasi. O'quv

	qo'llanma. - T.: 2012 y, 108 b
2.	Ochilov I., Sultonov D. Sug'urta hisobi va hisoboti. O'quv qo'llanma. T.: 2013y, 222 b.
3.	Денисова И. Страхование. Учебный курс.- «Март», 2011 г,217 стр.
4.	Эрмасов С.В. Страхование. Учебник для -М.:Юрайт., 2011 г, 306 стр.
Тавсия қилинадиган қоъсҳимсҳа адабиётлар	
1.	2022-2026-yillarga mo'ljallangan yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida qonun: O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi PF-60-son Farmoni
2.	"O'zbekiston — 2030" strategiyasi to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 11-sentabrdagi PF-158-son Farmoni
3.	Mirziyoyev S'h.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. – Tos'hkent: "O'zbekiston" NMIU, 2017. – 488 b.
	Mirziyoyev S'h.M.Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va s'haxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lis'hi kerak. – Tos'hkent: "O'zbekiston" NMIU, 2017. – 104 b.
4.	Mirziyoyev S'h.M. Yorqin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. – Tos'hkent: "O'zbekiston" NMIU, 2017. – 56 b.
Yelektron manbalar:	
1.	www.gov.uz – O'zbekiston Respublikasi hukumat portali
2.	www.lex.uz – O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi
3.	www.mf.uz – O'zbekiston Respublikasi Moliya Vazirligining rasmiy sayti
4.	www.znay.ru – Elektron kutubxona

Sug'urta ishi

Mazkur Sillabus Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti Kengashining 2025-yil 28.09 dagi 8/9 - son bayonnomasi bilan tasdiqlangan. (12/130/731)

Mazkur sillabus "AKT sohasida iqtisodiyot va menejment" fakultetining 2025-yil 28.09 dagi 10-sonli majlis bayoni bilan tasdiqlangan.

Mazkur sillabus "AKT sohasida iqtisodiyot" kafedrasining 2025-yil 23.09 dagi 29-sonli majlis bayoni bilan tasdiqlangan

O'quv uslubiy boshqarma boshlig'i

A.K. Ergashev

Kafedra mudiri

N.A. Iminova

Tuzuvchi:

D.R. Babaxanova

Sug'urta ishi

Tuzuvchi: "AKT sohasida iqtisodiyot" kafedrası
